

דער

יידישער וועקער

אודות נשמת היהודי, השגת מבוקשה,
ואופן ייסוס הדבר

נדפס לראשונה בשנחא"י בשנת תש"ד
על ידי "מחזיקי הדת" שע"י קהילת "אוהל משה"

ועתה יוצא לאור בתרגום ללשון הקודש

אלול תשע"ה

דער יידישער וועקער

חוברת זו אשר אנו נותנים לפניכם היום, חמדה גנוזה היא, אשר יצאה לאור בשנחאיי בשנת תש"ד, בשפות: יידיש, אנגלית ורוסית^א. מטרתה היתה לקרב לדרך היהדות את אלו שהתרחקו ממנה, והופצה בקרב הפליטים שלא היו שומרי תורה ומצוות.

וזו תוכנה של חוברת זו:

תחילה מדבר המחבר באופן שכלי על מהות האדם ונשמתו, וכיצד יספק את מבוקשה. משם פונה המחבר בלבביות אל רגש האדם, מבקש ומשכנע שישים לב אל הנשמה ואל מבוקשה, תוך גילוי לב: 'מידת האנרגיה המירבית מופנית כדי להִתְחַם ולהדליק את לבכם היהודי'.

משם פונה המחבר אל 'דבר בעתו' – חודש אלול הקרב ובא, ומבאר באריכות את דברי הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ג ה"ג) "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם", ומשמעותו הפנימי של כל אחד מקולות השופר, תוך פנייה אל רגש האדם. ואחריו הדרכות פשוטות למועדי חודש תשרי, וקיצור הלכות מליחה [במהדורה זו הושמטו הדרכות חודש תשרי והלכות מליחה].

שם מחבר חוברת זו אינו ידוע – שכן מחברה בחר להעלים שמה ממנה. ואולם אציג כאן כמה דברים אשר יתכן כי על ידם ניתן לזהות 'עקבות' בחוברת זו.

בחוברת שלפנינו – בדף השער אנו קוראים (בתרגום חופשי לעברית):

^א שלש השפות הובאו בכרך אחד, ולא בכרך נפרד לכל שפה. בשער החוברת כתוב שנדפס גם בשפה הגרמנית, אולם בתוך החוברת לא נמצאת מהדורה בשפה הגרמנית.

יוצא לאור על ידי "מחזיקי-הדת" – אגף של הקהילה הדתית "אהל משה" תחת הנהגתו של הרב הגאון ר' מאיר אשכנזי שליט"א אב"ד דפה.²

פרטים נוספים על ארגון "מחזיקי הדת" בשנחאיי אנו למדים מכתבה בעיתון 'דאס ווארט' שיצא לאור בשנחאיי (מהתאריך י' חשון תש"ב – בתרגום חופשי לעברית):

בימים אלו, ביוזמתו של הרב המקומי הרב אשכנזי שליט"א, התקיימה אסיפה המונית בשכונת האנקיו בהשתתפותו של הרבי מאמשינוב שליט"א. הרב שליט"א עורר את הציבור במילים חמות לתשובה, בהצביעו על מצב היהדות הנורא בשנחאיי. הרבי מאמשינוב הדגיש שכל היהודים הדתיים חייבים להתאחד וליצור חבורה בלתי מפלגתית בשם: 'מחזיקי הדת', אשר תפקידה יהא אך ורק לחזק את השבת, כשרות וטהרת המשפחה.

ובאשר לחוברת שלפנינו. ממכתב למערכת עיתון המודיע באנגלית (שנת 2008) מאת הרב יוסף פאביאן ז"ל – אשר שהה בשנחאיי בשנות מלחמת העולם השנייה, ועל פי עדותו, תכופות היה נכנס ויוצא אצל הרה"ק ר' שמעון שלום מאמשינוב זצוק"ל – אנו למדים כי הרה"ק ר' שמעון שלום פעל בענין הדפסת חוברת זו (בתרגום חופשי לעברית):

הרבי (מאמשינוב) אהב ודאג לכל נשמה יהודית. הוא היה להוט לחיזוק היהדות – גם של אלו מהקבוצה הגדולה שהיגרו מגרמניה. הרבי היה זקוק לאדם דובר גרמנית להביא את המסר שלו לקבוצת ניצולים זו, ואני זכיתי ליבחר למשימה זו. הדבר הראשון היה לתרגם 'קול קורא',

² שמו של רבי מאיר אשכנזי מוזכר גם בסיום החוברת: באשר להגעת כלים יש לשאול אצל הרב המכובד המקומי הרב הגאון הר"מ אשכנזי שליט"א אבדפ"ק יצ"ו קארדינאל מערסיער 308 טעלעפ. 70992 [במהדורתנו לא הובאו הדברים].

רבי מאיר אשכנזי, חסיד חב"ד, היה רב בשנחאיי שבסין בעת מלחמת העולם השנייה, לפניה ולאחריה. כשהגיעו לשנחאיי פליטים תלמידי ישיבת מיר, יח"ל, תומכי תמימים ועוד, עשה ככל שביכולתו לספק מחסורם. מפי הרבנית חי' נחמה תחי' מיליקובסקי שמעתי שהיה בקשר אדוק ביותר עם זקינה הרה"ק ר' שמעון שלום קאליש זצוק"ל מאמשינוב.

שהרבי הדפיס בחודש אלול כהכנה לימים הנוראים, לפני פסח, וגם על חשיבות השבת... לאחר מכן הדפיס הרבי ספרון בגודל כיס, בשלש שפות: אידיש, אנגלית ורוסית, אשר קרא שמו 'דער יידישער וועקער', אשר בו תיאר בקיום כלליים את העקרונות העקריים, את האמונה היהודית. הספרון הכיל גם את ההלכות המדויקות כיצד להכשיר בשר, באשר בשר מוכשר לא היה קיים בזמן זה.²

טירחה ויגיעה רבה הושקעה במציאת חוברת זו. מאז שנודע לי דבר קיומה, חיפשתי בקטלוגים של ספריות גדולות בארץ ישראל ומחוצה לה, ותהי החוברת נעדרת אצל כל רושמי הרשומות.³ גם שאלתי אצל רבים אשר הם או הוריהם שהו בשנחאיי בשנות המלחמה העולמית השניה – ואף הם אמרו לי שלא ידעו ולא שמעו על חוברת זו. גם אספני יודאיקה אמרו לי שלמרות שהיו תחת ידם הרבה דברים שנדפסו בשנחאיי – מעולם לא שמעו ולא ראו חוברת זו.

² יש לציין שכ"ק אדמו"ר שליט"א מאמשינוב קרא את דבריו של הרב פאביאן במקורם באנגלית, ואמר כי מדבריו אין הכרח שחוברת זו יצאה מפי הרה"ק ר' שמעון שלום מאמשינוב, שכן בדבריו נאמר רק שהוא 'הדפיס' את החוברת. [במקום אחר כותב הרב פאביאן: הרבי הכין ספר מוסר אשר קרא לו יידישער וועקער. אולם אדמו"ר שליט"א אמר שגם מדבריו אלו אין הכרח שחוברת זו יצאה מפי הרה"ק רש"ש].

עוד זאת אוסיף: בחוברת שלפנינו (בהדרכות לחודש תשרי החסרים במהדורותנו) כותב המחבר: מכיון שמצוות התורה הקדושה הם במספר 613, כידוע, וכל אחד מהם חייב להלמד ולהיות מובן וברור לגמרי, בקרוב יופיע, בתרגום לכמה שפות, "דער יידישער געזעץ בוך". ע"כ.

ובכן, את הספר "דער יידישער געזעץ בוך", כפי הנראה, מצאנו ראינו – בספר 'הזריחה בפאתי קדם' חלק ג עמוד תתקלב-ג מובא צילום שער של ספר *jewish religious ethics* (חוקי היהדות), והסכמה מאת ר' מאיר אשכנזי.

³ יוצא מכלל זה הוא הקטלוג 'יידיש לעבען אין שאנכיי'. בעמוד 28 שם מצויין – 'דער יידישער וועקער'.

כמעט שעברתי עד שמצאתי – בשני אוספים פרטיים נמצאה חוברת זו^ה.

אודה בזאת לאלו אשר סייעו והובילו למציאת חוברת זו, ה"ה: הרה"צ ר' שרגא זלמנוב, אדמו"ר שליט"א מהאפאלע. הרב שלמה אפשטיין הי"ו. הרב יום טוב פורגס הי"ו. ומאמצות הברית – הרב שלמה זיטמן הי"ו. הרב דוד רייזל הי"ו. הרב אהרן ליבוביץ הי"ו.

רבות יגעתי בתרגום חוברת זו ללשון הקודש¹, והרי היא לפניכם. תקותי שיפיקו הקוראים תועלת מחמדה גנוזה זו.

ובזאת שטוחה בקשתי: אם ידע מי מן הקוראים פרטים נוספים על חוברת זו ועל מחברה, אל נא ימנע הדבר מעמי.

מרדכי שלמה אייזנטל.

^ה כפי הנראה, שני הטפסים שמצאתי – שתי הדפסות שונות הם. שכן, בשער המהדורה האנגלית של החוברת, באחד הטפסים כתוב:

Translated into English by LEVI FLEISHAKER and IZCHOK SHNEIBOLG
(תורגם לאנגלית על ידי לוי פלישהקר ויצחק שנייבאלג), ואילו בטופס האחר נעדרות מילים אלו.

¹ בעבודת התרגום נסתייעתי במילון יידיש-עברי, ובהשוואת מהדורת היידיש עם המהדורה האנגלית. (מילים לועזיות המוכרות ונפוצות בקרב דוברי לשון-הקודש – השארתי כפי שהיו במקור, כדי שיהו הדברים זהים יותר למקור.

דער יידישער וועקער

(געדרוקט אין 4 שפראכן: יידיש, רוסיש, ענגליש, דייטש)

ענטהאלט 2 טיילן:

1-טער טייל: דער מענטש אויף דער וועלט.

2-טער טייל: די יידישע נשמה, רעזומע,

אפעל.

צוגאבן:

1. היכטיקע באמערקונגען,

2 א אלגעמיינע דערקלערונג.

ווערטפולע אויסצוגן פון הייליקע ספרים

ארויסגעגעבן דורך „מחזיקי-הדת“ — אפטיילונג פון דער
רעליגיעזער געזעלשאפט „אהל משה“, אונטער דער ליי-
טונג פון הרב הגאון ר' מאיר אשכנזי שליט"א אב"ד דפה

"דער מענטש אויף דער וועלט"

1. דעם מענטשם ערשטע פליכט.

סאיז דעם מענטשם ערשטע פליכט אפצוגעבן א לויב דעם וועלט-באשעפער פארן צוטיילן אים דעם שכל, אדאנק וועלכן ער איז פילווערטיקער אויסגעטיילט געווארן פון גאנצן ערדישן באשאף און דעם נאמען מענטש באקומען, דען דאס איבעריקע אין אים, זיין גאנצער פיזיש-קערפערלעכטער געבוי, אינטערעס און פאדערונג, זענען דאך איינע און די זעלבע, ווי ביי דער בהמה, שאף, רינד א. א. וו. (זע וויכטיקע באמערקונגען נר. 1).

2. דעם מענטשנס הויפט-פליכטן, באדערפענישן און

צוזאמענשטעלטיילן.

א. וועלכע זענען די אויפגאבן, וואס דער מענטש-לעכער שכל דארף זיך שטעלן?
 ב. וועלכע זענען די פונקטן, וואס זאלן ציען זיין אויפמערקזאמקייט, רופן צו פארטראכטונג, בכדי אונטערצוציען די קאנסעקווענצען לאגישע אויספירן?
 ג. וואס איז ער, דער מענטש, בכלל פאר אזוינס? פון וועלכע טיילן איז זיין "איד" צוזאמענגעשטעלט און א דאנק וואס טראגט ער דעם בכבודיגן נאמען "מענטש"?

האדם בעולם הזה

1. חובתו הראשונה של האדם.

חובתו הראשונה של האדם היא לתת שבח, תהילה, לבורא העולם על שחלק לו את השכל. אשר בכך הוא נעלה בערך רב מכל ברואי הארץ, וקיבל את השם: "אדם". שכן כל היתר שבקרבנו, בנין גופו הפיזי, מאוייו וצרכיו, הרי הם שוים ואחד הם כאצל בהמה, צאן ובקר, וכן הלאה. (ראה הערות נחוצות מס' 1).

2. חובותיו הראשיות של האדם, צרכיו, וחלקי הרכבו.

- א. מה הם היעדים שצריך השכל האנושי להגיע אליהם?
- ב. אלו הם הנקודות שימשכו את תשומת לבו, יקראו למחשבתו, כדי להוריד, למשוך, מסקנה הגיונית?
- ג. מהו האדם הזה בכלליות? מאלו חלקים ה'אני' שלו מורכב, אשר על כן נושא הוא את השם המכובד – אדם?

א. אויפגעבן און באטראכטונגס-פונקטן.

סדארף דער מענטש באטראכטן די וואונדערבארע ג-טלעכע בריאה, ווי אלץ איז באשאפן געווארן מיט א מוסטערהאפטער פינקטלעכקייט, סקלאפט יעדע זאך מיט זיין געעריקער אייגנארטיקער סיסטעמאטישקייט און שאפט צוזאמען א וואונדערבארע הארמאניע.

ספארמאגט יעדער אינדיווידום זיין רוים און אקטיוויטעט-גרענעץ. צוגעשניטן איז געווארן פאר יעדן א באגרענעצטע מאס פארשטאנד. פארשידנארטיק איז דער שכל-צענו פון איין מענטש לגבי דעם צווייטן; וואס פאר איינעם איז פארשטענדלעך, איז פאר דעם צווייטן אומבאגרייפבאר. דער זעלבער רעגל גילט אויך ביים כלל: באגרענעצט איז די מענטשהייט אין אלגעמיין אין איר פארשטאנד. די גייסטיק-הימלעשע באשעפענישן זענען באשאנקן מיט פיל מער און אויך פיל טיפערן פארשטאנד ווי דער מענטש. דער זעלבער רעגל גילט אויך ביי די הימלעשע באשעפענישן זעלבסט, ווי סדערקלערט דער איבעראל-באוואוסטער, הייליקער רמב"ם (רבינו משה בר מיימון) ז"ל (הלכות יסודי התורה פ"ג ה"ט), אז די הימלעשע פלאנעטן באזיצן שכל און וויסנשאפט מער ווי דער מענטש, און די מלאכים נאך מער און מיט דעם וואונדערבארן שכל גיבן זיי אפ דעם לויב צו דעם באשעפער.

ב. א קאנסעקווענטער אויספיר.

ארויסגייענדיק פון אט דעם שטאנדפונקט דארף מען ארויסציען דעם איינציק-מעגלעכן לאגיש-קאנסעקווענטן אויספיר: ווען עס באגעגנט א מענטש אן אומפארשטענדלעכן פאקט פאר זיין שכל זאל ער נישט וואגן אים הפקרדיק אויסלאכן, זאל ער נישט גלייך ביי דער ערשטער באגעגעניש אים צונישט מאכן, אפוענדן, נאר פארענטפערן די אומפארשטענדלעכקייט מיט זיין באגרענעצטן פארשטאנד, און זיך אנשטרענגען לערנען, דענקען, פארשטיין.

א. יעדים ונקודות למחשבה.

צריך האדם להתבונן על הבריאה האלוקית המפליאה, כיצד נברא כל דבר בדיוק מופתי. כל דבר מתפקד עם מערכת תכונתית מתאימה שלו, וביחד נוצרת הרמוניה נפלאה.

מכיל כל יחיד בתוכו טווח-פעולות מוגבל משלו. עבור כל אחד נחתכה מידה מוגבלת של הבנה. שונה היא תבונת השכל מאיש אחד לשני, מה שמובן לאחד – לשני מופלא ונעלם. חק זה תקף גם אצל הכלל: מוגבלת היא האנושות בכלליות בהבנתה. ברואים רוחניים, שמימיים, מחוננים בהבנה רבה יותר ועמוקה יותר מאשר האדם. חק זה (חילוקי דרגות. הוספת המתרגם) תקף גם אצל הברואים השמימיים עצמם, כפי שמסביר המפורסם בכל מקום, הרמב"ם הקדוש, (רבינו משה בר מימון) ז"ל (הלכות יסודי התורה פ"ג ה"ט) הכוכבים והגלגלים השמימיים הם בעלי שכל וחכמה יותר מהאדם, והמלאכים עוד יותר. ועם השכל הנפלא הם נותנים את התהילה לבורא העולם.

ב. הסקת מסקנה.

ביציאה מנקודת מבט זו, צריך להסיק את המסקנה ההגיונית, היחידה האפשרית: כשפוגשת את האדם עובדה בלתי מובנת לשכלו, לא יתייחס אליה בהפקריות, בגיחוך, לא יפטור אותה מיד ויפנה ממנה, אלא יישב את אי-הבנתו בגבול יכולת הבנתו, ויתאמץ ללמוד, לחשוב, להבין.

ג. צוזאמענשטעלטיילן פון מענטש.

ג' כמלאכי השרת, ג' כבהמה, יש להם דעת כמלאכי השרת וכו' (גמרא חגיגה ט"ז)
ד. ה. דער מענטש האט 3 אייגנשאפטן פון א מלאך, 3 פון א בהמה, איינע פון די 3
מלאכישע אייגנשאפטן איז דער פערשטאנד.

סאיז דער מענטש צוזאמענגעשטעלט פון הימלעש-מלאכישע און אויך ערדיש-
בהמהשע אייגנשאפטן. איינע פון די הימליש-מלאכישע אייגנשאפטן איז דער
שכל, מיט וועלכן סאיז דער ערדישער מענטש באשאנקען געווארן, און דערמיט
איז ער דערהויבן איבער דער פשוטער בהמה.

סאיז דעריבער א זעלבסטפארשטענדלעכקייט דאס דעם מענטשס הויפט-ארבעט
דארף באשטיין אין פלעגן, זארגן, איבערהויפט, פאר זיינע גייסטיקע באדערפענישן,
די, א דאנק וועלכע ער האט דעם נאמען מענטש באקומען און אים צו זיין שטאנד
דערהויבן, דען דעם נאמען מענטש טראגט ער אויסדריקלעך צוליב זיין פארמאגן
דאס אומאפשאצבארע רייכטום, וואס רופט זיך: "געדאנק".

סעייסט, מיט געדאנק רופט ער זיך — מענטש; אן געדאנק — ניטש!

די יידישע נשמה

1. דעם מענטשס ערשטער פרימארגן-דאנק.

מודה אני — דאס איז דער נאמען פון א ספעציעל-פארפאסטן פרימארגן-דאנק, וואס
יעדער מענטש, אויפקומענדיק פון שלאף, דארף אבגעבן דעם וועלט-באשעפער
פארן צוריק אריינגעבן אין אים די נשמה. (זע וויכטיקע באמערקונג נר. 2)

ג. חלקי הרכב האדם.

"ג' כמלאכי השרת, ג' כבהמה, יש להם דעת כמלאכי השרת וכו'" (גמרא חגיגה ט"ז). כלומר, לאדם יש שלש תכונות של מלאך, שלש של בהמה, אחת משלש התכונות המלאכיות היא: ההבנה.

האדם מורכב מתכונות מלאכיות-שמימיות וגם מתכונות בהמיות-ארציות. אחת מהתכונות המלאכיות-שמימיות היא: השכל, אשר האדם הארצי חונן בו, ובזה הוא גבוה, מרומם, מעל הבהמה.

משום כך, מובן מאליו: עבודת האדם הראשית צריכה להיות לעסוק ולדאוג לכל-לראש לצרכיו הרוחניים, אלו אשר הוא זקוק אליהם בגין אשר קיבל את השם "אדם" ורומם לדרגתו, והרי את השם "אדם" הוא נושא (אויסדריקלעך) בגלל הקילו את העשירות הבלתי ניתנת להערכה, הנקראת: מחשבה. כלומר, עם מחשבה הוא נקרא - אדם, בלי מחשבה - לא.

נשמת היהודי

1. הודאת שחרית - הודאה ראשונה של האדם.

מודה אני - זוהי שמה של הודאת השחר המיוחדת, שכל אדם, בהתעוררו משנתו, צריך לתת לבורא העולם אשר הכניס בקרבו שוב את הנשמה (ראה הערות נחוצות מס' 2).

2. נשמה, איר ספעציפעשקייט, קאנטאקט-מעגלעכקייט,

באהערשונגס-שמרעכונג און רעאליזירונגס-אופן.

א. נשמה, וואס איז עס אזוינס? וואס איז איר וועזנטלעכקייט, מהות, און וועלכע

זענען אירע אייגנארטיקע שמריכן?

ב. ווי קאן זי, די נשמה, אלס גייסטיק וועזן האבן אן אנהאלט אין א ערדישן

קערפער?

ג. ווען און אויף וועלכן אופן געלייגט דער נשמה אירע שמרעכונגען צו רעאליזירן?

דאס זענענען טיפע פילאזאפישע פראבלאמען. פיל ווערק זענען געשאפן געווארן

כדי אויפצוקלערן דאס אויבנדערמאנטע.

מיר, דא, וועלן זיך באמיען אויף א צוגענגלעכן אופן אויפצוויקלען דאס

פארוויקלטע.

א. דער מהות פון מענטשם נשמה.

נר ה' נשמת אדם (משלי כ') – א ג-טלעך ליכט איז די מענטשלעכע נשמה.

א ברענענד העליש פייער איז די מענטשלעכע נשמה; א ג-טלעך ליכט הייסט די

נשמה. אלס א הייליק גייסטיקע סובסטאנץ איז די נשמה א גרויסע הייליקע ליכט.

סאיז איר איינציקער ווילן אויסצוברייטערן זיך אין מענטשלעכן קערפער,

אויפשטראלן אים מיט איר לייכטענדן פייער, – דאס איז איר מהות, שטריך און

שטרעכונג.

ב. קאנטאקט-מעגלעכקייט צווישן גייסט און מאטעריע.

גאנץ באשטימט, סקען נישט דעם הייליקער גייסט, די נשמה, האבן אן אנהאלט אויף

א דירעקטן אופן מיט א ערדישן בהמהשן קערפער. בלויז א דאנק די איידלסטע,

דינסטע מאטעריע, דעם געדאנק, האט די נשמה א מעגלעכקייט דורך וועמען אירע

פליגלעך אויסצושפרייטן אינערהאלב דעם קערפער.

2. נשמה – מהותה, יכולת הקשר עמה, השגת מבוקשה, ואופן התרחשות הדבר.

א. נשמה – מהי? מה מהותה, ואלו הן תכונותיה הייחודיות?

ב. כיצד, כרוחנית, יכול להיות לה אחיזה בגוף החומרי?

ג. באיזה אופן מצליחה הנשמה להוציא אל הפועל את מבוקשה?

אלו הן סוגיות פילוסופיות עמוקות, יצירות ספרותיות רבות יוצרו כדי להסבירן. אנו כאן נשתדל להתיר את הסבך כפי יכולתינו.

א. מהות נשמת האדם.

"נר ה' נשמת אדם" (משלי כ) – נשמת האדם היא אור אלוקי.

נשמת האדם היא אש בוערת, הנשמה נקראת אור אלוקי. בתור מהות קדושה רוחנית, היא אור גדול וקדוש.

רצונה היחיד הוא להתפשט בגוף האדם, להאיר בו בזוהר האש שלה, זו מהותה תכונתה ותשוקתה.

ב. אפשרות הקשר בין רוח וחומר.

ברור לגמרי, לא יכול להיות לְנֶשְׁמָה רוחנית קדושה אחיזה באופן ישיר עם גוף ארצי בהמי. מלבד, באמצעות הדבר הדק והעדין ביותר: המחשבה. באמצעותה יש לנשמה יכולת לפרוס כנפיה לתוך פנימיות הגוף.

סהייסט אלזא: דער קאנטאקט-אנהאלטער צווישן נשמה און קערפער איז דער געדאנק. ער איז די בריק, וועלכע שאפט די פארייניקונג. ער שאפט די סינטעזע, א דאנק וועמען ס'האט א בהמהשער קערפער באקומען דעם הויך-טיטולירטן נאמען – מענטש !

סאיז דער געדאנק די בריק. ספארמאגט אבער אויך דער געדאנק די אייגנשאפט פון א עלעקטרישן קאנטאקט, וואס קוים שיידעט מען אים אפ פון זיין פארבינדונגסדארט – פארשווינדט די עלעקטרישע ענערגיע און עס בלייבט איבער אן איינפאכער מעטאל-דראט.

ווען דער מענטש איז וואך, זיין געדאנק איז טעטיק דאן איז דא די בריק, דאן האט די נשמה איר קאנטאקט און ממילא אויך די מעגלעכקייט זיך אין קערפער אויסצושפרייטן, קוים אבער איז די בריק צעשטערט, דער מענטשלעכער געדאנק איז פארזונקען אין שלאף, דאן פארשווינדט די ג-טלעכע נשמה, דערווייטערנדיק זיך פון קערפער, נישט האבנדיק איר פארבינדונגס-קאנטאקט.

לויט די הייליקע חז"ל רוט אויף דעם מענטש אין יענע מאמענטן, ווען הער איז פון דער נשמה צעשיידט, א "רוח הטומאה" א גוויסער אומריינער וועזן, וועלכער שיידעט זיך פון מענטש ערשט דאן, ווען ער גיסט אויף זיינע הענט 3 מאל וואסער פון א כלי. דעריבער ווערט פארארדנט אבצוגיסן די הענד גלייך ביים פרימארגן-אויפשטאנד נאכן זאגן "מודה אני" (זע וויכטיקע באמערקונגען נר. 3).

ג. באהערשונגס-שמרעכונג און רעאליזירונגס אופן.

חכמת אדם תאיר פניו (קהלת ח') – דעם מענטשס קלוגשאפט מאכט לייכטן זיין געזיכט; דעם מענטשס געדאנקען-רייכקייט מאכט לייכטן זיין געזיכט. סהייסט: ווען דעם מענטשס געדאנק איז טעטיק, ער דענקט, טראכט, פארשט, לערנט, דאן גיט דער מענטש די מעגלעכקייט דער נשמה, דורך זיין פארבינדונגס-קאנטאקט – דעם געדאנק, – זיך אין זיין אינגעווייד אויסצוברייטערן. די נשמה באהערשט דאן דעם קערפער און צינדט אים אן מיט איר אייגנהארטיק הייליקן פייער. א בליאסקנדע ליכט שיינט דאן אראפ פון אט דעם פילוערטיקן מענטשלעכן געזיכט.

כלומר כך: שומר הקשר בין הנשמה לגוף היא המחשבה. היא הגשר היוצר את הטוהר. יוצר את המיזוג המאפשר לגוף בהמי לקבל את שם התואר הגבוה – אדם!

המחשבה היא הגשר. אולם למחשבה יש תכונה של חיבור אלקטרוני, אשר אם רק מפרידים את חיבור חוט הברזל – נעלמת האנרגיה האלקטרונית ונשאר חוט-ברזל פשוט.

כאשר האדם ערני ומחשבתו פעילה, אז יש גשר, אז יש לנשמה את חיבורה – וממילא גם את האפשרות להתפשט בגוף, אולם כאשר רק מופרע הגשר, מחשבתו של האדם שקועה בשינה, מיד נעלמת הנשמה האלקית, מתרחקת מהגוף, ללא היות לה קשר-חיבור.

לדעת חז"ל הקדושים, שורה על האדם בזמנים אלו שהוא מופרד מהנשמה "רוח טומאה", הויה מסוימת לא טהורה, אשר עוזבת את הגוף רק כאשר הוא שופך על ידו מים שלש פעמים מכלי. משום כך תוקן ליטול את הידיים מיד בקימה של שחרית, לאחר אמירת מודה אני (ראה הערות נחוצות מס' 3).

ג. השגת מבוקשה, ואופן התרחשות הדבר.

"חכמת אדם תאיר פניו" (קהלת ח) – חכמתו של האדם מאירה את פניו, מחשבותיו מאירות את פניו. כלומר, כשמחשבתו של האדם ערנית, הוא חושב, מתבונן, חוקר ולומד, אז נותן האדם אפשרות לנשמה, באמצעות החיבור, המחשבה, להתפשט. הנשמה כובשת אז את הגוף ומדליקה אותו באש-קודש שלה. ניצוץ אור זורח אז מפניו הנעלות של האדם.

דאס איז נישט קיין זעלטענע דערשיינונג, יעדער איינער קאן זיך אין דער ריכטיקייט פון דעם זעלבסט איבערצייגן. לייגנדיק אכט וועט ער דערפילן ביי זיך און באמערקן ביים צווייטן, ווי אין מאמענטן פון דערהויבונג, שכלדיקער אקטיוויטעט, ווערט דער געזיכט רעטזלהאפט אויפגעלויכטן. און דאס איז די אורזאך, וואס עס שיינט אראפ א הייליק שימערירנד ליכטיקער בליאסק פון די געשטאלטן פון די גייסטיקע ריזן. סאיז דערפאר, ווייל זיי האבן זיך גענצלעך איבערגעגעבן אין דינסט פון זייער הימלעשן געדאנק, אויסלעבנדיק זיך אין א הייליק, ריינער, שכלדיקער אטמאספער און אלס נשמה-מענטשן זענען זיי באשאנקען מיט א נשמה-פייער.

סאיז דאך דאס אויבנדערמאנטע אן אומאפליינקבארער פאקט, וואס, ווי געזאגט, וועט יעדער איינער, נאך א באאבאכטונג, זעלבסט באשטעטיקן, אז די אינערלעכע געדאנקען-פארטיפונג לאזן איבער אן אומגעהויערן איינדרוק אויף דעם אויסערלעכן מענטשלעכן אויסזען.

סדארף דאך יעדן מאטערן די פראגע און ברענגען צו שטוינונג: וואס פאר א צוזאמענהאנג האט די טיף-פארבארגענע אומקענטיקע מענטשלעכע מחשבה צו די בלוט און פלייש אויסערלעכע געזיכט-אויסדריקן?

א פאקט, וואס יעדער איינער באשטעטיקט און ווייס אבער נישט קיין ענטפער צו געבן, ווי דאס אויפצוקלערן.

לויט אונדזער פריערדיקער דערקלערונג וועגן מהות פון דער נשמה און דעם אופן פון איר קאנטאקט מיטן קערפער, איז שוין נישט שווער צו געבן אן ענטפער אויף דער דאזיקער מאטערנדיקער פראגע.

סאיז, ווייל די נשמה מיט איר אייגנארטיקן בליאסקענדן פייער ברייטערט זיך אויס און באאיינפלוסט דעם קערפער.

אין זה חזיון בלתי מצוי, כל אחד יכול בעצמו להיווכח בעובדה אמיתית זו. בשימת לב, הוא ירגיש בעצמו ויבחין אצל זולתו, כיצד ברגעי התעלות, ברגעי אימוץ המחשבה, נעשית השתקפות הפנים מוארת. ובכך תובן העובדה שברק אור מנצנץ אצל ארשת פניהם של הענקיים הרוחניים (הצדיקים. הוספת המתרגם), זהו מכיון שהם מסרו עצמם לחלוטין לשרת את מחשבתם השמימית, בְּהִתְחִיזוּת עצמם באוירה שכלית קדושה, טהורה, וכאנשי-נשמה הם חוננו באש הנשמה.

והרי זה האמור לעיל, זו עובדה שאינה יכולה להיות מוכחשת, אשר, כאמור, כל אחד, לאחר התבוננות, יאמת בעצמו: רעיונות והעמקות פנימיים משאירים רושם, בלתי נשמע, על ההאזנות החיצונית של האדם.

שאלה זו אמורה להטריד כל אחד ולהביאו להשתוממות: איזה קשר יש בין המחשבה האנושית המוסתרת והבלתי ניכרת, לבין צורת פנים חיצונית מבשר ודם?

זוהי עובדה שכל אחד מאמת, אולם אינו יודע לתת תשובה, כיצד מוסברת עובדה זו.

אולם לפי ביאורנו לעיל על מהות הנשמה ועל אופן חיבורה עם הגוף, לא קשה לתת תשובה על שאלה מטרידה זו.

זהו משום שהנשמה עם ניצוץ האור שלה, מתפשטת ומשאירה רושם על הגוף.

סגעשעט דאן גייסטיקעס אין קערפער, אין א שטיק גייסט ווערט ער, דער קערפער, פארוואנדלט, און הייליקע, הימלעשע פייערן צינדן זיך אן אין זיין איידעלסטן טייל – אין געזיכט, אין דעם טייל, וואו דער געדאנק, דער נאנטסטער נשמה-פארבינדטער, געפינט זיך, און באזונדער די אויגן אלס אוממיטלכארע נאנטסטע פארבינדונגס-געצייג פון דעם געדאנק, זיי, וועלכע זענען מח-פארבינדטע פון דער ערשטער ליניע, פלאקערן אויף ווי די לייכטנדיקע מעטעארן. אויף זיי ווירקט די ליכט אמבולסטסן. און דעריבער ווערט באצייכנט ביי מצות תפילין דער אויסדרוק "בין עיניכם" (צווישן די אויגן), הגם מדארף זיי לייגן נאר אויפן מח און נישט צווישן די אויגן.

ווייל סווערט דער מח, אלס אומאנזעוודיקער אביעקט, באצייכנט מיט זיינע אויסערלעכע ווירקונגס-אויסבליקן – מיט די אויגן.

סהייסט אלזא: איר זאלט די תפילין לייגן אויפן מח אויף דעם מח, וועלכער איז דער מקור פון די אויגן-ליכט און ווערט דא בלויז מעטאמארפאריזירט מיטן אויסדריק "אויגן".

3. רעזומע.

ציענדיק דעם ריכטיקן אויספיר פון דאס דערקלער-טע, ליגט א הייליקער פליכט אויף יעדן צו דערמעגלעכן דער נשמה אויסצופירן איר הייסע שטרעבונג צו מאכן פון א ערדישן קערפער א נשמה-וועזן.

1. ראמזאמע מיטלען.

בכדי צו דערגרייכן געוואונטשענע רעזולטאטן ביי די באמאונגען פון פארוואנדלען קערפער אין נשמה, האט דער אלמעכטיקער באשאנקען דעם מענטש מיט "מצוות מעשיות", טאט-געבאטן אויסצואיידלען ערדישער מאטעריע, דורך איכונגען צוצוגרייטן איר אויף דער פאנאדערשפרייטונג פון דער נשמה אין איר קערפער.

מתרחש אז מאורע רוחני בגוף, ולגוש רוחני הוא נעשה. הוא משנה צורה, ואישים שמימיים קדושים נדלקים בחלקו העדין ביותר – בִּפְנֵים, באותו חלק היכן שהמחשבה, זו הקשורה ביותר לנשמה, נמצאת. וביחוד העיניים, בתור מקושרים ישירים (ללא אמצעי. הוספת המתרגם) למחשבה, הם, המקושרים למח מהשורה הראשונה, מאירים כמטאור (כוכב נופל). עליהן נותן אור זה את ההשפעה הבולטת ביותר. ומשום כך מצויין בתורה במצוות תפילין "בין עיניכם", למרות שצריך להניח על המח ולא בין העינים.

כי המח, כעצם בלתי נראה, מסומן (בתורה) עם המושפעים החיצוניים שלו – העיניים.

כלומר כך: הניחו את התפילין על המח, על מח זה אשר הוא המקור של אור העינים, ורק מתואר כאן עם הביטוי "בין עיניכם".

3. סיכום

הוצאת המסקנה הנכונה מדברינו: חובה קדושה על כל אחד לאפשר לנשמה לממש את תשוקתה, לעשות מגוף ארצי הויה נשמתית.

1) אמצעים מומלצים.

בכדי להשיג תוצאות מבורכות ביחס לשינוי מגוף לנשמה, הכל-יכול חנן את האדם במצוות מעשיות. ציווי עשייה לעדן על ידם את החומר הארצי, להרגילו, להכינו, להתפשטות הנשמה בגוף.

2. תרי"ג מצות - עצות.

613 זענען זיי די מצות. "מצות עשה", פארפליכטנדע טאט-געבאטן – 248, "לא תעשה", פארבאטענע טעטיקייטן – 365. צוזאמען: 613. זיי אנטשפרעכן די מענטשלעכע גלידער און אדערן (גלידער – 248, אנטקעגן טאט-געבאטן; אדערן – 365, אנטקעגן פארבאטענע טעטיקייטן. אויך צוזאמען: 613).

א דאנק די א. ד. 613 מצות ווערן אויסגעאיידלט די קערפערלעכע גלידער און אדערן און ווערן צוגעגרייט צו אזא גרינטלעכער ענדערונג, ווי באקומען א גייסטיקן נשמה-אינהאלט.

און אזוי ווערן זיי טאקע גערופן אין הייליקן "זהר" (פ' יתרו): "תרי"ג עיטין", סאיז דער טייטש: 613 עצות, ווי זיך אויסצואיידלען כדי דערמעגלעכן דער נשמה צו באשטראלן זיין "אין".

3. ואת מצותיו שמור - כי זה כל האדם

"און זיינע געבאטן היט, ווייל דאס איז דער גאנצער מענטש" (קהלת י"ב).

עס מיינט דער פסוק: היטנדיק די ג-טלעכע געבאטן דערפילט דער מענטש דעם ציל פון זיין באשאפונג, ווייל סאיז דאך דער איינציקער ציל פונם מענטשן די מצות צו דערפילן.

לויט די הייליקע ספרים ווערט גלייכצייטיק נאך עפעס אנגעמערקט אין פסוק אין נעמלעך: היטנדיק די מצות איידלט זיך דער מענטש, ער איידלט זיינע 613 גלידער און אדערן, דען ווי אויבן אנגעמערקט זענען די 613 מצות אנטקעגן די 613 מענטשלעכע גלידער און אדערן. עס מיינט אלזא: די 613 מצות שטעלט פאר דעם מענטש מיט זיך זעלבסט, אין אים ווערן זיי צוזאמענגעשטעלט ער זעלבסט באדייטעט – די ג-טלעכט געבאטן, און זיי, די ג-טלעכע געבאטן, דארף ער היטן. און דאס מיינט: "ואת מצותיו שמור" און זיינע 613 מצות – היט "כי זה כל האדם", ווייל דאס איז דער גאנצער מענטש. ער, דער מענטש, מיט זיין גאנצן צוזאמנשטעל איז דאס זעלבע – די זעלבע 613.

(2) תרי"ג מצוות – עצות.

613 הם המצוות. "מצוות עשה", ציווי עשייה שחובה לעשותם – 248. פעולות אסורות – 365. ביחד: 613. הם מבטאים את אברי וגיד האדם (אברים – 248, כנגד מצוות מעשיות. גידים – 365, כנגד פעולות אסורות. גם הם ביחד, 613). באמצעות 613 המצוות נעשים איברי וגיד הגוף עדינים, ונהיים מוכנים לכזה שינוי קיצוני, כקבלת נשמה רוחנית לתוכם. ואכן כך נקראות המצוות בזוהר הקדוש (פ' יתרו): "תרי"ג עיטין", פירוש: 613 עצות כיצד להתעדן, כדי לאפשר לנשמה להאיר את ה"אני" שלו.

(3) "ואת מצוותיו שמור – כי זה כל האדם" (קהלת יב)

כוונת הפסוק: בשמירת הציוויים האלקיים ממלא האדם את התכלית שלשמה הוא נברא, כי הרי זוהי התכלית היחידה של האדם, לשמור ולקיים את המצוות. לפי הספרים הקדושים, במקביל, דבר נוסף מורגש בפסוק, והיינו: בשמירת המצוות נהיה האדם מעודן, הוא מעדן את 613 האברים והגידים שלו – אשר כפי שהערנו לעיל, 613 המצוות הם כנגד 613 האברים והגידים. כלומר כך: [די 613 מצוות שטעלט פאר דעם מענטש מיט זיך זעלבסט, אין אים ווערן זיי צוזאמענגעשטעלט, ער זעלבסט באדייטעט – די ג-טלעכע געבאטן, און זיי, די ג-טלעכע געבאטן, דארף ער היטן]*. וזו הכוונה: "ואת מצוותיו שמור", ואת 613 המצוות – שמור, "כי זה כל האדם". האדם עם כל הרכבו, הוא "זה" – 613 המצוות.

* לא עלה בידי לתרגם פיסקא זו.

4. תמים תהי' עם ה' א-ך (שופטים)

ס'איז דער אויסדרוק: גאנץ זאלסטו זיין ביי דינע אלע פאסירונגען מיט דיין הייליקן באשעפער (רש"י הק').

"עם" הייסט "מיט", ד.ה. גאנץ זאלסטו זיין מיט דיין הייליקן באשעפער; פארבונדן מיט דיין הייליקן באשעפער.

סהייסט אלזא: אויספירנדיק די הייליקע געבאטן – דען, נאר תורה ומצות זענען די פארבינדונגען צווישן מענטש און הייליקן באשעפער – ווערסטו מענטש פארבונדן מיטן הייליקן באשעפער.

און טאקע ערשט דאמאלט, דורך דאס זעלבע, ווערסטו זעלבסט ערגענצט, אויספיינענדיק דיין קערפער דורך די תרי"ג מצות; אנזאפנדיק זיך מיט נשמה-ליכט, און לייטנדיק דיין לעבן לויט אירע אנווייזונגען – ערשט דאן ווערסטו ערגענצט, אזוי ווי אויבן דערמאנט, דאס די 613 מענטשלעכע גלידער און אדערן זענען אנטשפרעכנד די תרי"ג מצות, און באקומסט רעכט אויף דיין נאמען מענטש.

שטייענדיק אויף דער געעריקער הויך, אויסלעבנדיק זיך גייסטיק-תורהדיק, ווערסטו מענטש באקרוינט מיט דעם פיל-זאגנדיקן נאמען: "אדם השלם" (גאנצער מענטש), וועלכער באדייטעט דעם ווארט "תמים" – גאנץ.

און דאס נעמלעך איז דער זין פון פסוק:

"תמים תהי'", זאלסטו זיין דערגענצט. ווי אזוי? "עם ה' א-ך", דורך דעם זיין פארבונדן מיטן הייליקן באשעפער, מיטן היטן זיינע הייליקע מצות, וועלכע זענען דאך די איינציקע מעגלעכע פארבינדונגען, – ערשט דאמאלט וועסטו ווערן דערגענצט.

(4) "תמים תהיה עם ה' א-ך" (פרשת שופטים)

הכוונה היא: שלם תהיה עם הקדוש ברוך הוא בכל מאורעותיך (רש"י הקדוש).
 "עם" – משמעו 'מיט', כלומר, שלם תהיה על ידי שתהיה "עם" הבורא שלך, מקושר עם הבורא שלך.

כלומר, בקיום המצוות הקדושות – אשר התורה והמצוות בלבד הם הרי המקשר בין האדם לבוראו – אתה נעשה אדם מקושר עם הבורא.

ואכן רק אז, על ידי כך, עצמיותך נהיית שלימה, בהשבתת גופך על ידי תרי"ג המצוות, בהיותך ספוג באור נשמה, ובניהול חיך לפי הוראותיה – רק אז, אתה נהיה שלם, כנזכר לעיל, 613 אברי וגידי האדם הם מקבילים לתרי"ג המצוות, ואז הנך מקבל את הזכאות לשמך – אדם.

בעמידתך בגובה ראוי זה, בְּהַחֲיוֹת עֲצֻמְךָ באופן תורני-רוחני, הנך מוכתר בתואר: "אדם השלם" – אדם אשר נושא בקרבו את משמעות המילה "תמים" – שלם.

וזה בדיוק כוונת הפסוק:

"תמים תהיה", תהיה מושלם. כיצד? "עם ה' א-ך", על ידי היותך קשור עם הקב"ה, על ידי שמירת מצוותיו הקדושות – אשר הם הקשר היחיד האפשרי – רק אז אתה נהיה מושלם.

4. אפעל

"צוריק צו דער תורה" – דאס איז אונדזער לאזונג, וועלכע דארף ווערן אייער אלעמענס וואונטש.

"צוריק צו דער תורה" – דאס איז די איינציקע רפואה, וועלכע איז אונדז בכח פון אלע סכנות אפצוראטעווען.

סאיז א נביאישער פאראויסזאג אין א היסטארישע באשטעטיקונג: ווען דאס גאנצע יידישע פאלק גרופירט זיך און קלאמערט זיך ארום דער תורה, איז זי פון אלע פיינט געשיצט, קוים געשעט אבער וועלכער דורכברוך, קוים פארלאזט נאר דאס יידישע פאלק ח"ו די תורה-פירונג, דאן בלייבט זי, ווי אן אומגעשיצט שעפעלע, אנגעוויזן ח"ו אויף אלע פארפאלן. יעדער איינער מוז זיך ערנסטער און טיפער פארטראכטן וועגן זיין פירונג אין דער גורל-תקופה אין וועלכער ער לעבט. יעדער איינער דארף מיט דינאמיש אומרו אנגעפילט ווערן און טיף-הארציק צו זיך זעלבסט אפעלירן וועגן ענדערן זיין און טיף הארציק צו זיך זעלבסט אפעלירן וועגן ענדערן זיין ביז איצטיקן לעבנס-שטייגער און אנהויבן ערנסטער זארגן פאר זיך, פרוי און קינדער, ווי אויך פארן צווייטן.

אן אומצעטיילבארער 1 איז דאס יידישע פאלק. סאיז ווי איין קערפער, וואס קוים ווייטיקט איין גליד איז דער גאנצער ארגאניזם קראנק. און דעריבער, מיטן זארגן פארן צווייטן זארגסטו פאר זיך און מיטן זארגן פאר זיך זארגסטו גלייכצייטיק אויך פארן צווייטן. ווייל איינס ביסטו מיטן צווייטן, און ביידע זענט איר גלידער אין יידישן פאלקס-קערפער.

א "זויבערונגס-אקציע" מוז שנעל אדורכגעפירט ווערן. יעדע יידישע הויז מוז געארדנט ווערן לויט די תורה פאדערונגען.

תורה און מצוות איז די וועג, וועלכע דארף ווערן אייער אלעמענס וועג.

4. פנייה ובקשה

"חזרה לתורה" – זהו המשפט-המייצג שלנו, אשר צריך להיות הייחול, התקווה, של כולם.

"חזרה לתורה" – זוהי הרפואה היחידה, אשר בכחה להצילנו מכל הסכנות.

זהו חזיון נבואי ועובדה היסטורית מוכחת: כאשר כל העם היהודי מתאסף, מתאחד, סביב התורה, ונאחז בתורה, היא מהווה הגנה מפני השונאים. אולם כאשר רק מתרחשת פירצה, מעט רק עוזב העם היהודי ח"ו את הנהגת-התורה, אז נשאר העם היהודי ככבשה בלתי מוגנת מכל המאורעות. כל אחד חייב להתבונן רציני יותר ועמוק יותר על התנהגותו בתקופה גורלית זו אשר הוא חי בה. צריך כל אחד להתמלא באי שקט דינאמי, ובעומק לב לערער לעצמו על שינוי הרגלי חייו עד עתה, ולהתחיל לדאוג יותר ברצינות לעצמו, אשתו וילדיו, כמו גם לזולתו.

אחד בלתי נחלק הוא העם היהודי. הוא כגוף אחד, אשר אם מעט כואב איבר אחד, המנגנון כולו חולה. ומשום כך, בדאגתך לאחר הנך דואג לעצמך, ובדאגתך לעצמך הנך דואג בו זמנית גם לאחר. כי הנך אחד עם האחר, ושניכם יחד הנכם איבר בגוף העם היהודי.

פעולת טיהור צריכה להתבצע במהירות. כל בית יהודי צריך להסתדר לפי דרישות התורה.

תורה ומצוות הם הדרך, אשר צריך להיות הדרך של כולכם.

סאיז דאך אומזין צו מיינען, אז די ביליקע פארוויילונגען זענען די ערטער, וואו דער מענטש, דער "בחיר היצירה", "דער פאלקאמסטער פונם גאנצן באשאף" זאל זיך אויסלעבן...

סאיז דאך געפערלעכער אבסורד צו דענקען, אז דער מענטש — דער אויסגעצייכנטסטער פון אלע באשעפענישן זאל זיין גאנצן אינטערעס אריינלייגן נאר אין באפרידיקן זיינע ערדישע קערפערלעכע באגערן.

דער פשוטער נידעריקער בעל-חי וועלכער איז נישט באשאנקען מיט א גייסטיקן דעקונגס-אפאראט, פארמאגט דאך אויך דעם אינסטינקט, וועלכער ראט אים ווי און אויף וועלכן אופן נאכצוקומען זיינע ערדיש-קערפערלעכע פאדערונגען.

דעם מענטשס גייסטיקער דעקונגס-אפאראט דארף זארגן פאר "עפעס אנדערש" ווי עסן, טרינקען א. א. וו., פאר די זארגט שוין זיין ערדישער אינסטינקט.

גייסטיקע פאדערונגען דארף זיך שטעלן דעם מענטשס גייסטיקער דעקונגס-אפאראט.

גייסטיקער גענוס, גייסטיקע באפרידיקונג — דאס זענען די פאדערונגען, וואס דער מענטש דארף זיך שטעלן און אין וועלכע ער דארף זיך אויסלעבן.

אין נאמען פון אייערע אייגענע לעבנס-אינטערעסן ווענדן מיר זיך צו אייך אין די דאזיקע גורל-שעהן וועגן רחמנות האבן אויף זיך, פרוי און קינדער און זיך באפרייען פון די טונקעלע פארבלענדנישן.

צעפענט ברייט אייערע אויגן און זאלן זיי נישטער, קלאר בליקן, טרייסלט און וועקט אייער הארץ — זאל זי די שטויס-קראפט ווערן, כדי אוועקצושטעלן אייער לעבנס-וועג אויף די ריכטיקע תורה-רעלסן.

איילט זיך צו, וואס שנעלער, מיט אלע כחות זעט זיך באפרייען פון דער פארגליווערטער קאלטקייט, די גרעסטע מאס ענערגיע ווענדעט אן, כדי אייער יידישע הארץ אנצווארמען, און אויפפלאקערן זאל א ברענענדע שטרעבונג די מאשין "מענטש" אוועקצולאזן אין גאנג אויף דער תורה און מצות וועג.

בלתי הגיוני לחשוב שבידורים זולים הם המקומות אשר האדם, "בחיר היצירה", יבלה את ימיו בהם...

זה הרי אבסורד איום לחשוב שהאדם – הנבחר מכל הברואים – יכניס את כל מאוייו לרצות את השאיפות הגופניות הארציות שלו.

הבעל-חי הפשוט והנמוך, אשר לא ניחן במערכת חשיבה רוחנית, כולל בתוכו גם הוא אינסטינקט זה, המייעץ לו כיצד ובאיזה אופן לספק צרכיו הגופניים הארציים.

מערכת החשיבה הרוחנית של האדם אמורה לדאוג ל"משהו שונה" מאשר אוכל ושתיה, וכן הלאה, לאלו דואג כבר האינסטינקט הארצי.

צרכים רוחניים אמורה לספק המערכת החשיבה הרוחנית.

תענוגות רוחניים, שביעות הנפש – אלו הם הצרכים הרוחניים שהאדם צריך לספק, ובאלו הוא צריך לחיות.

בשם האינטרסים החיוניים של עצמכם, פונים אנו אליכם בשעות גורליות אלו, לרחם על עצמכם, נשיכם וטפכם, להשתחרר מהעיוורון והחושך.

פיתחו עיניכם לרוחב, והם יראו באופן מפוכח, יביטו בבירור. התנערו והעירו את לבכם – שיהא הוא הכח המניע, כדי להעמיד את דרך חייכם בכיוון, במסלול, הנכון, של התורה.

הזדרזו ככל האפשר, בכל הכח נאגו להשתחרר מהקור המקפיא, מידת האנרגיה המירבית מופנית, כדי להקדם ולהדליק את לבכם היהודי, שתשוקה בוערת תצית את המכונה "אדם", בהילוך על דרך התורה והמצוות.

ברודער, זיי וויסן, דאס דער גרעסטער שונא דיינער איז – די שכחה (פארגעסנקייט). כדי דו זאלסט זיך באזינען און אנהויבן רעגולירן דיין פירונג לויט די ריכטיקע תורה-פרינציפן, פאדערט זיך דו זאלסט דיין פארגאנגענהייט געדענקען. דאס געדענקען וועט דיר געבען די מעגלעכקייט דיין עבר צו לערנען און דערמיט דיר צוצופירן אויסצובעסערן דיין צוקונפט.

מיר רופן דיר, ברודער, אין די יעצטיקע מאמענטן מיט א מאמענטא-געדענק-רוף: געדענק ליבער ברודער, אין די יידישע שטוב, וועלכע האט זיך אמאל, אמאל נאך ביי דיר אליין געפירט!

דערמאן זיך, ליבער ברודער, אין דיינע אומפארגעסלעכע פאטער און מוטער, זיידע און באבע; מאל זיך אויס זייער פאטריאכאליש געשטאלט, פארטיף זיך אין זייער לעבן – ליידן ווי פריידן. דערמאן זיך אין די פיל ארבעט, וואס זיי האבן פארלייגט, כדי צו שיצן זייער יידיש הויז.

א פעלזן-פעסטע מויער האט זייער כשר יידיש הויז געשיצט פון יעדער נישט-כשרע אריינמישונג.

אזוי פון בארג סיני אן איז געצויגן געווארן די גאלדענע כשרות-קייט. יעדער איינער האט זיך אן דער קייט אנגעקליאמערט. די הייליקע שטאם-פאטערס פון יידנטום: אברהם, יצחק און יעקב, און די הייליקע מוטערס: שרה, רבקה, רחל און לאה – זענען רינגעלעך אין דער גאלדענער קייט. משה רבנו מיט זיין דור זענען אין דער קייט פארקניפט. אזוי כסדר דור נאך דור פון גרויס ביז קליין האט דאס גאנצע יידישע פאלק, ווי דאס שווארצאפל פון אויג, געהיט די יידישע הויז און דערמיט זיך אין דער קייט פארפאסט. אויך דיין פאטער און מוטער און מעגלעך אויך דו אין דיין פארגאנגענהייט, האבן די קייט נאך געצויגן. ערשט איצט אין דער קעגנווארט האסטו פארנאכלעסיקט די הייליקע מיסיע, וועלעכע ליגט אויף דיר פארטצוזעצן, דאס פון אונדזערע אור-עלטערן אנגעהויבענע – היטן די ריינע יידישע הויז, און איר אזעלכע די קינדער איבערגעבן ביז, ביז צום ענד-ציל.

אחי, דע, השונא הגדול ביותר שלך הוא – השכחה.

כדי שתתבונן ותתחיל לקבוע הנהגתך על עקרונות פי התורה, נדרש ממך שתזכור את תַעֲיִיתְךָ בדרך העבר.

זכרון זה יתן בידך ללמוד את העבר שלך, ויוביל אותך להיטיב את עתידך.

קוראים אנו לך, אח, ברגעים אלו, בקריאה הדחופה ביותר:

היזכר, אח אהוב, בבית היהודי אשר בעבר התנהל אצלך בעצמך.

היזכר אח אהוב, באביך ואמך זקין וזקנתך הבלתי נשכחים, צייר לעצמך את צורתם הפטריכאלית, התעמק בקורות חייהם – סבלם ושמחתם. הִזְכֵּר ברוב היגיעה שהשקיעו כדי להגן על הבית היהודי.

חומת אבן איתנה הִגָּנה על ביתם היהודי הכשר מכל התערבות דבר שאינו כשר.

כך מהר סיני נמשכת שרשרת-כשרות הזהב. כל אחד נאחז בשרשרת זו. אבות-היהדות הקדושים: אברהם, יצחק ויעקב, ואמותינו הקדושות: שרה, רבקה, רחל ולאה הנם טבעות בשרשרת זהב זו. משה רבינו ודורו התחברו לשרשרת זו. כך דור אחר דור, מגדול ועד קטן העם היהודי כולו, כעל בבת עין שמרו על הבית היהודי ובכך התחברו לשרשרת. גם אבא ואמא שלך, ואולי אף אתה בעבר, המשכתם את השרשרת. רק עכשיו, בזמן הנוכחי, הזנחת שליחות זו המוטלת עליך להמשיכה, שליחות שהותחלה מאבותינו – לשמור על הבית היהודי הטהור, וכך גם הנחילו לבניהם, עד תכלית היעד.

אייביק איז זי, די כשרע יידישע הויז, קיינער האט נישט געוואגט וועלכן איינברוך אין איר צו מאכן. געפירט האט זי זיך ביז איצטער און געפירט וואלט זי זיך אויך ווייטער, ווען נישט דער שרעקלעכער איינברוך, וועלכער איז געשען און ליידער א דאנק דיין פארנאכלעסיקונג.

גיב זיך אפ א חשבון, ליבער ברודער, וועגן די גרויסע אחריות, וואס ליגט אויף דיר. —

דיר האבן דורות אנגעטרויט א כשרע יידישע הויז אויף דיר האבן זיי א הייליקן פליכט ארויפגעלייגט —, איר ווי דאס טייערסטע אייגנטום צו היטן און א גאנצע, פעסטע איר דעם צוקונפטיקן דור איבערצוגעבן.

און יעצט איז ליידער ר"ל פון דער יידישער הויז א רואין געווארן. סשרייען דאך דורות מיט א יאמערלעך געשריי און רופן דעם שולדיקן צו פאראנטווארטלעכקייט.

צעגער נישט, ליבער ברודער, פארזוים נישט דעם מאמענט. א באלדיקן קאנסעקיווענטן אומקער פאדערט פון דיר די יידישע פארגאנגענהייט און די יידישע צוקונפט.

”אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה” (אבות פ”ב מ”ה) — זאג נישט ווען כוועל צייט האבן וועל איך תורה לערנען, ווייל פילייכט וועסטו אויך שפעטער קיין צייט נישט האבן.

דאס ווערט געזאגט צו א פארנומענעם מענטש, וועלכער האט נישט קיין סך צייט צו לערנען תורה. תורה לערנען איז א פליכט פאר יעדן. יעדער איינער דארף ”קובע עתים” זיין, באשטימען צייטן אויף לערנען תורה 1 שעה, 2, 3, אפהענגיק פון דעם וויפיל צייט הער האט און ווען די באשטימטע צייט קומט, זאגט דער תנא, זאל מען די ארבעט ווארפן און תורה גיין לערנען, ווייל פילייכט וועסטו אויך שפעטער קיין צייט נישט האבן.

נצחי הוא הבית היהודי הכשר, לא העז אף אחד לפרוץ פירצה בו, הוא נשמר והתנהל עד עתה, והוא היה ממשיך הלאה אילולי השבר הנורא שאירע לצערינו על ידי הזנחתך אותו.

ערוך חשבון, אח אהוב, על האחריות הגדולה המוטלת עליך –

בידך הפקידו הדורות בית יהודי כשר, עליך הם הטילו חובה קדושה – לשמור עליו כעל האוצר היקר ביותר, ולהעבירו, להנחילו, בשלימות לדור הבא.

ועתה, לדאבוננו, הבית היהודי הפך להרס.

זועקים הדורות זעקת יללה, וקוראים לְאֵשׁ – לאחריות (לקחת אחריות. הוספת המתרגם).

אל תתמהמה אח אהוב, אל תאחר את המועד, עבר-היהדות ועתיד-היהדות דורשים מאתך חזרה מהירה ועקבית (ליהדות).

"אל תאמר לשאפנה אשנה, שמא לא תפנה" (אבות פ"ב מ"ה) – אל תאמר כשיהא לי זמן אלמד תורה, כי אולי גם אחר כך לא יהא לך זמן.

זה נאמר לאדם עסוק, אשר אין לו זמן רב ללימוד תורה. לימוד תורה הוא חובה לכל אחד. כל אחד צריך לקבוע עתים ללימוד תורה, שעה, שעתיים, שלש, תלוי בכמות הזמן המתאפשרת, וכאשר מגיע הזמן הקבוע, אומר התנא, לזרוק את העבודה וללכת ללמוד תורה, כי אולי גם אחר כך לא יהיה לך זמן.

און אויב ביי תורה, וואו די נעגאציע איז בלויז א פאסיווע פארנאכלעסיקונג, ווערט געפאדערט א באלדיקע דערפילונג, טא ווי שוין ביי א יידישע שטוב-פירונג, וואו דורך דאס צעגערן מיטן אומקער-אקט ווערן שוידערלעכע פעלערן באגאנגען, כשרות ווערט יעדן מאמענט ברוטאל מיט די פיס געטראטן, דער הייליקער שבת ווערט פארשוועכט א. א. וו. א. וו.

עפן אויף דיינע אויגן, ליבער ברודער, טרייסל אויף דיין הארץ – זאל זי אנהויבן יידיש פילן. זארג פאר זיך און וועק דעם צווייטן. "טרעוואגע" זאל געקלאפט ווערן, כדי צוריק אויף די אלטע פעסטע, אומבויגזאמע יידישע רעלסן דעם לעבנס-לאקאמאטיוו איינצורייכטן. בוי איבער דיין הויז לויט די ג-טלעכע תורה-אנווייזונגען. פיר דיין לעבן לויט די הייליקע פארשריפטן, וועלכע דער וועלט-באשעפער האט אונדז אנגעצייכנט.

דבר בעתו מה טוב (קהלת ג)

סאיז גוט יעדע זאך אין זיין צייט

היות סהאט זיך ליידער פארשפעטיקט דער ערשטער נומער "דער יידישער וועקער" און דערשיינט ערשט איצט אין די אלול-טעג, וואלט כדאי געווען, מיינען מיר, אנצומערקן וועגן דער באזונדערער באדייטונג פון די דאזיקע טעג.

"אלול" איז דער נאמען פון לעצטן חודש פון יאר. דער חודש אלול שליסט דעם פארגאנגענעם יאר און פארבינדט אים מיטן נייעם יאר. דער מאנאט אלול איז נישט קיין געוויינלעכער מאנאט פון אגאנץ יאר, נאר ער פארמאגט א באזונדערע ספעציפישע וויכטיקייט. לויט די הייליקע ספרים איז דער מאנאט ספעציעל באשטימט אויף תשובה מער ווי אלע מאנאטן פון יאר. אויך איז ער א צוגרייטונג צו די ימים נוראים – "פארכטיקע טעג" – יום-טוב-טעג: ראש השנה, יום כיפור, סוכות, הושענא-רבה, שמיני עצרת, שמחת תורה. צוליב דעם איז פארארדנט צו זאגן 2 מאל טעגלעך דעם קאפיטל תהלים לדוד (תהלים כז). אויך איז פארארדנט

ומה אם בתורה, שהשלילי היא עזיבה פאסיבית בלבד (ללא פעולה), יש צורך ביישום מייד, מה נאמר לגבי הנהגת הבית היהודי, אשר על ידי ההתמהמהות בפעולת השיבה נעשות שגיאות מזעזעות, פשרות נדרסת ברגלים באופן ברוטאלי, השבת הקדושה נחלשת, וכן הלאה וכן הלאה.

פקח עיניך אח אהוב, נְעַנֶּנֶע את לבך – שיתחיל להרגיש יהודי. דאג לעצמך ועורר את זולתך. [”טרעוואגע” זאל געקלאפט ווערן, כדי צוריק אויף די אלטע פעסטע, אומבויגזאמע יידישע רעלסען דעם לעבענס-לאקאמאטיוו אייצוריקטן]*. בְּנֵה שוב את ביתך לפי הוראות התורה האלוֹקִית. הִנֵּהג את חיך לפי הכתובים הקדושים אשר בורא העולם ציין עבורינו.

דבר בעתו מה טוב (קהלת ג)

כל דבר טוב, כאשר הוא בזמנו

מכיון, שלצערינו, התאחר ה-”דער יידישער וועקער” מספר 1, ומופיעים כבר ימי-אלול, אנו חושבים שכדאי היה לעורר על משמעותם הייחודית של ימים אלו.

”אלול” הוא שם החודש האחרון של השנה. חודש אלול מסיים את השנה שחלפה וקושר אותה עם השנה החדשה. חודש אלול אינו חודש שגרת ככל החדשים, אלא הוא מכיל חשיבות מיוחדת. לפי הספרים הקדושים חודש זה מיועד במיוחד לתשובה יותר מכל חדשי השנה. חודש זה הוא גם הכנה ”לימים

* לא עלה בידי לתרגם פיסקא זו.

צו בלאזן שופר נאכן דאוונען אין די טעג פון גאנצן חודש אלול צו דערוועקן דעם מענטש צו תשובה.

ווי סאיז באמערקט אין די הייליקע ספרים איז דער נאמען אלול א צוזאמענזעצונג פון 4 ווערטער: א'ני ל'דודי ו'דודי ל'י. ד. ה. איך צו מיינ פריינט און מיינ פריינט צו מיר. און די צוזאמענזעצונג פון יעדן ערשטן אות פון 4 ווערטער באקומט זיך דער ווארט אלול.

סאיז אן אנדייטונג, אז דער מאנאט איז ספעציעל באשטימט אויף פעסטער צו מאכן דעם קאנטאקט צווישן אונדז און אונדזער פריינט, דעם הייליקן וועלט-באשעפער. פארווענדנדיק דעם מאנאט אלול אויף תשובה ומעשים טובים שאפט דער מאנאט אלול דעם קאנטאקט פון אונדז מיטן וועלט-באשעפער, דערנענטערט אים צו אונדז.

סאיז אלזא א זאך אין דער צייט בקיצור זיך אפצושטעלן אויף דער מצוה פון תקיעת-שופר, וואס מען איז פארפליכטעט אין די ראש-השנה-טעג, און וואס זי באדייטעט.

עס שרייבט דער רמב"ם: אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם (מדע, תשובה פ"ג ה"ג) — "טראץ דעם, וואס שופר בלאזן ראש השנה איז א תורה-געבאט, דאך — אן אנדייטונג איז דא אין אים. סהייסט: שטייט אויף שלאפנדיקע פון אייער שלאף און דרימלענדיקע וועקט זיך איבער".

ווי באוואוסט איז די שפראך פון אונדזערע גדולים ראשונים א קלאסיש-געטאקטע. דם רמב"ם גאלדענע שפראך איז באזונדער בארימט. יעדער געדאנק האט באקומען זיין קלארסטן, קירצסטן און גענויסטן אויסדרוק. נישטא קיין איין איבעריקער אות. טא וואס באדייטן די דאפלטע ווערטער-אויסדריקן: "וועקט זיך אויף שלאפנדיקע" און "כאפט זיך אויף איר דרימלענדיקע"? סאיז דאך ח"ו נישט קיין פראזע אזעלכע.

נוראים" וימים טובים: ראש-השנה, יום כיפור, סוכות, הושענא-רבה, שמיני עצרת, שמחת תורה. משום כך תוקן לומר (בחודש זה) פעמיים בכל יום את פרק התהילים "לדוד" (תהלים כז). גם תוקן לתקוע בשופר לאחר התפילה בימים אלו של כל חודש אלול, כדי לעורר את האדם לתשובה.

כפי שמעירים הספרים הקדושים, השם אלול הוא הרכבה ביחד של 4 מילים "אני לדודי ודודי לי". כלומר, אני לידדי וידדי לי. וההרכבה-יחד כל אות ראשונה מכל 4 מילים אלו מתקבלת "אלול".

זהו רמז, שחודש זה מיועד במיוחד לחזק את הקשר בינינו לבין ידידינו בורא העולם הקדוש. בהקדשת חודש אלול לתשובה ומעשים טובים יוצר חודש אלול את החיבור שלנו עם בורא העולם, מקרב אותו אלינו.

אם כן, זהו הזמן (המתאים) להתעכב, בקיצור, על מצות תקיעת שופר של ימי ראש השנה, ומשמעותה.

כותב הרמב"ם: אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר, עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם (מדע, תשובה פ"ג ה"ג).

כידוע, השפה של גדולינו הראשונים היא מופתית בדיוקנותה. שפתו של הרמב"ם ביחוד ידועה בכך. כל רעיון (בספרו) קיבל את ביטוי הברור, הקצר והמדויק ביותר. אין (בספרו) אות מיותרת. אם כן, מה משמיעות לנו המילים הכפולות: "עורו ישנים משנתכם" ו"נרדמים הקיצו מתרדמתכם". אין זו חס ושלוש מליצה בלבד.

נאר דער רמב"ם, דער גרויסער מעדיקער צו ביידע ארטן קראנקהייטן: קערפערלעכע און גייסטיקע, אנאליזירט די 2 פארשידענע גייסטיקע קראנקהייטן און פארשרייבט יעדערן זיין פאסיקן רעצעפט.

נישט יעדע פעסטשטעלונג פון איינפאכן פשוטן מענטשען וועט באקומען די באשטעטיקונג פון געניטן ספעציאליסט. סנעמט, צום ביי שפיל, דער פשוטער מענטש א מעטאל-מינעראל און מיינט עס א נאמען צו געבן גאלד, זילבער, קוילן, זויער-שטאף. קומט דער כעמיקער און לייקנט אפ. סאיז – דערקלערט ער – א געמיש פון 50 פראצע. דעם שטאף, 25 פראצע. יענעם א. א. וו.

סזעט דער אומגעבילדעטער מענטש 2 מענטשן שלאפן זאגט ער: סשלאפן 2 מענטשן. זעט זיי אבער דער פסיכא-אנאליטיקער קאנסטאנטירט ער: איין מענטש איז פארזונקען אין איין טיפן שלאף, דער 2-טער בלויז אין א "האלב-שלאף".

דער וויסנשאפט-מאן מוז זעענדיק דעם אונטערשייד יעדן איין באזונדער נאמען געבן. שלאפן און דרימלען זענען 2 באזונדערע באגריפן און קענען נישט מיט איין נאמען גערופן ווערן.

אזוי ווי אין דעם מענטש וואכזאמקייטס-צייט, ווען ער איז טעטיק, לאזן זיך פאנאנדערטיילן געוויסע מאמענטן, ווי פריידיקע, טרויעריקע, מוטיקע צי אפאטישע, אזוי איז אויך אין דער אומוואכזאמקייטס-צייט, ווען ער איז אומטעטיק. דער ערשטער סטאדיום פון שלאף ווערט גערופן "דרימל". דער דרימל ווערט ארויסגערופן פון דערשעפטקייט, מיד ווערט דער געדאנק און אומטעטיק און "מכאפט א דרימל". נאכן געפינען זיך אין דעם דרימל-נעץ ווערט מען ערשט אריינגעצויגן אין 2-טן סטאדיום פון שלאף. און אט דער צווייטער סטאדיום פון שלאף קען ערשט גערופן ווערן שלאף.

שלאף הייסט דער גרונטיקער אומוואכזאמקייטס-מצב (שטאנד), אין קעגנזאץ צו דעם דרעמלענדיקן, וועלכער האט פארלוירן בלויז זיין אקטיווע טעטיקייט,

אלא, הרמב"ם, הרופא הגדול לשני מיני החוליים, גופניים ורחניים, מנתח שני סוגי חוליים שונים, ונותן לכל אחד את המרשם המתאים לו.

לא כל חוות דעת של איש פשוט תאושר על ידי מומחה בעל ניסיון. לדוגמא: לוקח האיש הפשוט מחצב ברזל, ומדמה לתת לו את השם 'זהב', 'כסף', 'פחם' 'חמצן'. מגיע הכימיקאי ומכחיש. זוהי תערובת של 50 אחוז מחומר זה, 25 אחוז, מהחומר ההוא, וכן הלאה.

רואה האדם הבלתי מושכל שני אנשים ישנים, הוא אומר: 2 אנשים ישנים. אולם כשרואה אותם מומחה לפסיכואנליזה, הוא קובע: אחד שקוע בשינה עמוקה, השני הוא רק בחצי שינה.

הידען, בראותו את ההבדל ביניהם, חייב לתת לכל אחד מהם שם נפרד. שינה ותרדמה הם שני מושגים שונים, ואינם יכולים ליקרא בשם אחד.

כשם שבזמן עירנות האדם, כאשר הוא פעיל, חלוקים ביניהם זמנים מסויימים, כשמחים ועצובים, אמיצים ואדישים, כך גם בזמנים שהוא בלתי עירני, בלתי פעיל.

השלב הראשון של השינה נקרא תרדמה. התרדמה נעשית מתשישות, המחשבה נהיית עייפה ובלתי פעילה, ומתחילים לנמנם, להרדם. לאחר ההימצאות ברשת התרדמה, רק אז נכנסים לשלב השני של השינה, ושלב זה רק הוא ראוי להיקרא "שינה".

שינה נקראת מצב בלתי-עירני מקיף וכולל, ולעומת השרוי בתרדמה אשר חדל רק מפעולות אקטיביות, אבל לא חדל לגמרי מערניותו, הוא מתעורר בקלות, וכן

אבער נישט גענצלעך זיין וואכזאמקייט – אזוי וועקט ער זיך איבער גאנץ לייכט א. א. וו. – איז דער שלאפנדיקער פארזונקען אין אבסאלוטער פארגעסנקייט. אים, דעם שלאפנדיקן, דארף מען גוט וועקן און וועקן ביז אים צו וואכזאמקייט צו דערפירן. אפהענגיק פון דער שלאף-דאזע דארף די וועקונגס-ארבעט געפירט ווערן. מאנכעמאל מוז מען זאגאר צו קינסטלעכע מיטלען אנקומען, דאן, ווען דער פאציענט איז אין א טיפן לעטארגישן שלאף פארזונקען.

און דאס זעלבע פאנאנדערטיילט דער הייליקער רמב"ם ביי דער גייסטיקער נארקאטיק (שלאף-קראנקייט):

סזענען דא מענטשן וועלכע האבן אקארשט איינגעדערעמלט, סהאבן נאך זייערע עלטערן אפשר א יידיש הויז געפירט, אויך זיי ביז נישט לאנג האבן פון טרופות נישט געוואוסט, נאר אט זענען זיי פון א שעדלעכן שכרות פארקאפט געווארן און זיי האבן, ר"ל, איינגעדערעמלט, פארגעסן זייער עלטערנס הויז. פארגעסן זייער אלטן עבר.

זיי פארשרייבט דער הייליקער רמב"ם דעם רעצעפט "הקיצו נרדמים", כאפט זיך אויף דרעמלענדיקע, איר דארפט נאר א לייכטן רוף דערהערן, א לייכטע באוועגונג דערפילן און שוין זייט איר וואך.

דאקעגן דער פון צווייטן סטאדיום, דער שלאפנדיקער, סמיינט דער, וועלכער האט שוין צום באדויערן אויך ביי זיינע עלטערן קיין כשר יידיש לעבן נישט געזען, – ווער רעדט נאך זיין אייגן לעבן איז צום באדויערן א דורכאויס טרופות-געקנאטענער, – דער רופט זיך שוין נישט מער קיין דרימלדיקער, ער איז שוין ליידער א אין שלאף פארזונקער. און אים פארשרייבט דער הייליקער רמב"ם א גאנץ אנדערן רעצעפט, "עורו ישנים", אים דארף מען וועקן און וועקן, צו אים מוז אנגעווענדעט ווערן פיל שטארקערע און עפטיקערע אויפמונטערונגס-מיטלען.

און אויף דעם איז אויך מרמז – דייט אן – דער שופר, ווי סלערנען די הייליקע ספרים:

הלאה – זה הישן שקוע בשיכחה מוחלטת. את הישן יש להעיר שוב ושוב בשביל להביאו לערניות. גודל העבודה להעירו צריכה להתבצע בהתאם למצב השינה. לעתים צריך אף להוסיף אמצעים מלאכותיים, כאשר המטופל שקוע בשינה עמוקה.

וחילוק זה מחלק הרמב"ם הקדוש לגבי חולי-השינה הרוחני.

יש אנשים שהחלו לנמנם זה עתה, הוריהם אולי עדיין ניהלו בית יהודי, וגם הם בעצמם עד לא מכבר לא ידעו לאכול טריפות, רק עכשיו תפס אותם שיכרות, ורחמנא ליצלן, הם החלו לנמנם, שכחו מבית הוריהם, שכחו את עֲבָרָם הישן.

אליהם כותב הרמב"ם מְרַשֵּׁם "הקיצו נרדמים", הנכם זקוקים לשמוע קול קריאה קלילה, להרגיש הנעה קלה, וכבר אתם ערניים.

לעומתם אלו בשלב השני, הישן, זה אשר לדאבוננו גם אצל הוריו לא ראה חיים כשרים יהודיים – שלא לדבר על ביתו בעצמו אשר לדאבוננו מעוצב באכילת טריפות – הוא אינו נקרא רדום, הוא לצערינו שקוע בשינה. ואליו כותב הרמב"ם מרשם שונה לגמרי, "עורו ישנים", אותו צריך להעיר שוב ושוב, אליו צריך לכוון אמצעי חיזוק ודירבון חזקים יותר ותכופים יותר.

ועל שני אלו רומז קול השופר, כפי שמלמדים הספרים הקדושים:

די הייליקע גמרא רופט אן די 3 פארשידענע שופר-שטימען מיט די נעמען:

1. תקיעה, 2. שברים, 3. תרועה.

תקיעה ווערט אנגערופן פון די חז"ל "פשוטה". סהייסט, אן איינפאך 1-קלאנגיק מאנאטאנע שטימע.

שברים תרועה ווערט אנגערופן פון די חז"ל "גנוחי גנח" ילולי יליל", סהייסט א קרעכצעדיקע, א יאמערדיקע.

דער סדר פון די קולות איז: 1 – תקיעה, 2 – שברים, 3 – תרועה, 4 – תקיעה. סהייסט די "קרעכצעדיקע" און יאמערדיקע" אין דער מיט, און די איינפאכע ביים אנפאנג און ענדע.

די באדייטונג דערפון איז פאלגנדע:

די ערשטע שטים - תקיעה:

צום אנהויב קומט די איינפאכע גלייכע שטים, די תקיעה, זי דייט אן אויף די ערשטע מאמענטן פון מענטשס קומען אויף דער וועלט. ער איז דאן געווען גלייך, אן שום פארקריפלונגען. "עשה את האדם ישר", דער וועלט-באשעפער האט דעם מענטש גלייך באשאפן. נאר נאכדעם הויבט אן דער מענטש צו פארקריכן, ביסלעכווייז ביסלעכווייז אויף זייטיקע וועגן, ביז ער פארלירט זיין באוואוסטזיין און הויבט אן איינדרעמלען. און דאן דערהערן מיר די 2-טע שטימע.

די צווייטע שטימע - שברים:

ווי א זיפצנדיקע שטימע ווערט דער שברים-קול געהערט. סאיז א שטילער זיפצן, וואס ווערט פארמאנענט איבערגעהאקט. א זיפן און אן איבערייס, א זיפן און אן איבערייס. סבאגערט דער ליינדנדיקער זיך צו באהערשן. סאיז נאך זיין מצב נישט קריטיש. נאך זענען זיינע שמערצען פארטראג באר, אט ווי די ראפע-געשווירן אין זייער ערשטן סטאדיום: דער קראנקער שפירט צום אנהויב א קליין-נאגנדיק ווייטיק, סאיז אבער נאך נישט געפערלעך, פון צייט צו צייט גיט ער א זיפן, ער באהערשט זיך אבער באלד און ווערט פארשוויגן, מאכט שטיל זיין ווייטיקלעך

הגמרא הקדושה מכנה את שלשת הקולות השונים של השופר בשמות:

1. תקיעה, 2. שברים, 3. תרועה.

"תקיעה" נקראת אצל חז"ל "פשוטה". כלומר, קול אחיד פשוט.

"שברים", "תרועה", נקראות אצל חז"ל "גנוחי גנח", "ילולי יליל", היינו, אנחה, ויללה.

סדר הקולות הוא: 1 – תקיעה, 2 – שברים, 3 – תרועה, 4 – תקיעה.

כלומר, אנחה ויללה באמצע, ופשוטה בתחילה ובסוף.

המרומו בדבר הוא כדלהלן:

הקול הראשון – תקיעה:

תחילה בא הקול הפשוט, האחיד, התקיעה, הוא רומז על הזמן הראשון לְהִיּוֹת האדם בעולם הזה. הוא היה אז ישר, ללא פגם. "עשה את האדם ישר", בורא העולם ברא את האדם ישר. רק לאחר מכן מתחיל האדם בהדרגתיות לסטות בדרכים צדדיות, עד שמאבד את מודעותו ומתחיל לנמנם, ואז שומעים אנו את הקול השני.

הקול השני – שברים:

כקול אנחה נשמע קול השברים. זוהי אנחה שקטה, שנקטעת שוב ושוב, אנחה וקטיעה, אנחה וקטיעה. המתייסר מנסה להבליג על ייסוריו, מצבו עדיין אינו קריטי, ייסוריו עדיין נסבלים. כנפיחות זיהומית בשלב הראשון: בתחילה מרגיש החולה כאב עוקצני קטן, אבל זה לא נורא, מעת לעת הוא מוציא אנחה, אולם תיכף הוא מבליג ושותק, משקיט את קול אנחת הכאב, עד ששוב הוא מוציא

זיפצנדיקע שטימע ביז ער לאזט ארויס א צווייטען זיפץ א. א. וו. סגייט פארביי א שטיקל צייט, די ראפע קרענק טרעט אריין אין איר ווייטערדיקן סטאדיום. זי נעמט אן א ערנסטן כאראקטער: ראשיק פארשפרייט זי זיך און פארשאפט דערמיט דעם ליידנדיקן אומדערטרעגלעכע שמערצן. דער קראנקער קאן זיך שוין מער נישט באהערשן, די נערוון ווערן ביי אים צעשוויפט, דער געדולד פלאצט און ער ברעכט אויס אין א ווייטיקלעך ספאנטאנעם געשריי. ער שרייט אן אן אפהאלט, אן אויפהער, מאכנדיק בלויז קליינע קורצע אטעם-אויפכאפנדיקע איבערייסונגען. — דא ברעכט אויס די דריטע שטימע.

די דריטע שטים - תרועה:

די דריטע שטימע, די תרועה, וועלכע ווערט פון די חז"ל אנגערופן "לילי לילי", די יאמערדיקע, זי דייט אן אויף דעם ווייטערדיקן עטאפ פון דעם מענטשס בלאנדזשענישן, געפינענדיק זיך אין דער לאגע פון זיין פארזונקען אין א טיפן, פארשיכורנדיקן שלאף.

די פערטע שטימע - תקיעה:

אלס 4-טע שטימע ווערט ווידער געהערט די גלייכע, די פשוטה, די תקיעה איז "פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה" ד. ה. פאר און נאך דער שברים-תרועה דארף קומען די תקיעה.

אין די ערשטע מאמענטן פון דעם מענטשס באשאפונג איז ער גלייך, אומפארקריפלט, און דאס זעלבע ווערט ער, ווען ער באווייזט ווידער אויפצוואכן, נאכן דורכמאכן יענעם אפאטיש-דערשעפטן אוממאכט-דרעמל, צי אפילו נאכן האבן דורכגעמאכט די מער-ערנסטערע מחלה — די סכנהדיקע שלאף-קראנקייט, — אבער קוים באווייזט ער, א דאנק שטאלענער קראפט און אייזערנעם ווילן, פון דער געפערלעכער קליאטקע זיך צו באפרייען, איז ער געראטעוועט און סלאזט זיך ווידער הערן דער גלייכער קול, ווידער בלאזט די תקיעה, "פשוטה לאחרי", ווידער די איינפאכע, די גלייכע, קלארע שטימע. צוריק אויף דער פרייהייט; פריי פון די צוועקלאזע פארלאנגען.

אנחה שניה, וכן הלאה. חולף זמן, המחלה נכנסת לשלב הבא. היא תופסת תכונה רצינית יותר: במהירות היא מתפשטת ובכך הופכת את הייסורים לבלתי-נסבלים, שוב אין החולה יכול להבליג, עצביו מתרופפים, סבלנותו פוקעת, והוא פורץ בזעקה ספונטנית, הוא זועק בלי עצירה ובלי הפסקה, רק קטיעות קטנות הוא עושה בשביל לתפוס נשימה – כאן פורץ הקול השלישי.

הקול השלישי – תרועה:

הקול השלישי, התרועה, הנקרא בפי חז"ל "לילי לילי". היללה רומזת על השלב הבא בתעיית האדם, בְּהִמְצָאוֹ במצב של שינה עמוקה.

הקול הרביעי – תקיעה:

לקול הרביעי נשמעת שוב הישרה, הפשוטה. "פשוטה לפניו ופשוטה לאחריה", היינו, לפני ואחרי שברים-תרועה צריכה לבא תקיעה.

בזמן הראשון של בריאת האדם, הוא ישר, ללא פגם, ולאותו מצב הוא מגיע גם באם הוא מתעורר לאחר האדישות והתרדמה, או אפילו לאחר שעבר מחלה רצינית יותר – מחלת השינה המסוכנת, והוא מתגבר, בעוצמה עיקשת ורצון ברזל, להשתחרר מהשבי הנורא, הרי הוא ניצול, ואז יכול לישמע שוב הקול הישר, שוב נשמעת התקיעה, ה"פשוטה לאחריה", הקול הצלול והישר. בחזרה לחירות, חירות מצרכים חסרי תוחלת.

געלויבט איז דער וועלט-באשעפער, וועלכער האט אונדז געוויזן א וועג פון תשובה, אז אויך נאכן באגיין א פעלער, און זאגאר נאכן ווערן אזוי פארגרייזט, ווי דער משל מיט דעם אין שלאף-פארזונקענעם, דאך האט הער אונדז די מעגלעכקייט פון אומקערן זיך געגעבען. אומקערנדיק זיך מיטן גאנצן הארצן צום וועלט-באשעפער ווערן די באגאנגענע זינד אפגעווישט.

ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך (פ' תבא) – געבענטשט ביסטו ביי דיין קומען און אוועקגיין. אויף דעם פסוק דערקלערט דער מדרש: כשם שביאתך לעולם בלא חטא, כך יציאתך מן העולם בלא חטא. ד. ה. אזוי ווי דיין קומען אויף דער וועלט איז אן א שום זינד, אזוי זאל אויך דיין אוועקגיין פון דער וועלט זיין אן זינד.

גליקלעך איז דער מענטש, וועלכער האט קיינמאל דעם שוועל פון אומרעכט נישט איבערגעטראטן, דער, וועלכער גייט שטענדיק אין דער גלייכער תורה ומצות-וועג. סקאן אבער אויך דער, וועלכער איז ר"ל אין זינד-נעץ אריין געפאלן, זיך ארויסבאקומען און צוריק אן אומבאפלעקטער מענטש ווערן. ספאדערט זיך בלויז תשובה צו טאן. און מיט דער דאזיקער תשובה-מעגלעכקייט קומען מיר, זינדיקע מענטשן, אין די הייליקע, פארכטיקע טעג, תפילה טאן צום וועלט-באשעפער.

מיר ווענדן זיך צום וועלט-באשעפער מיט א פארגעב-ביטע. מיר באדויערן טיף אונדזערע באגאנגענע זינד און באשליסן מיט דער גאנצער קאטעגארישקייט מער אויף דעם פריערדיקן קרומען וועג נישט צו גיין און אונדזער וועג פון היינט אן איז די אלטע, ריינע, גלייכע, יידישע וועג, געפלאסטערט דורך תורה ומצות.

טיף עמפפערט פון דאס באגאנגענע שלעכטס און גלייכצייטיק פריידיק, מוטיק פאר אונדזער האבן די זכ"י זיך צו שטעלן אין די הייליקע רייען פון השי"ת דינסט. זענען מיר פול מיט בטחון און זיכער, אז דער בארמהערציקער וועלט-באשעפער וועט אונדז געבן א גליקלעך יאר, דערפילנדיק יעדן איינעם זיינע פארלאנגען, און מיר וועלן זוכה זיין צו דערלעבן דעם קומען פון אונדזער הייליקן משיח צדקנו, אמן סלה.

ברוך הוא בורא העולם אשר הראנו דרך תשובה, אשר גם לאחר שגיאה, ואפילו לאחר היות מוטעה כל כך, כמו המשל שהובא לעיל על השקוע בשינה, גם במקרה זה הוא נתן לנו את האפשרות לשוב. בשיקָה אל בורא העולם עם כל הלב נעשה העבר מקונח לגמרי.

"ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך" (פ' תבא). על פסוק זה אומר המדרש: כשם שביאתך לעולם בלא חטא כך יציאתך מן העולם בלא חטא. כלומר, כשם שביאתך לעולם הזה הוא בלא שום חטא, כך עזיבתך את העולם הזה יהא בלא חטא.

מאושר האדם אשר מעולם לא דרך על מפתן העוול, זה, ההולך תמיד בדרך התורה והמצוות הישר. אולם גם זה אשר רחמנא ליצֵלן נלכד ברשת החטא יכול להשתחרר ולשוב להיות אדם בלתי מוכתם. נדרש לכך רק לשוב בתשובה. ובאמצעות האפשרות לשוב בתשובה באים אנו, אנשים חטאים, בימים נוראים וקדושים אלו, להתפלל לבורא העולם.

פונים אנו לבורא העולם בבקשת מחילה. מצטערים אנו עמוקות על חטאי העבר שלנו ומחליטים בהחלטיות לא ללכת עוד בדרך הקודמת העקומה, ודרכינו מהיום ואילך היא דרך היהדות הישנה, הטהורה, הישרה, סלולה על ידי תורה ומצוות.

מזועזעים עמוקות על העבר הרע, ובו זמנית שמחים ואמיצים על היות לנו הזכיה להעמד בשורות הקדושות של עבדי השם יתברך, אנו מלאי ביטחון שבורא-העולם הרחום יתן לנו שנה מאושרת, במילוי משאלותיו של כל אחד, ונוכה לחיות את ביאת משיח צדקנו הקדוש, אמן סלה.

במהדורה הראשונה הובאו כאן הדרכות וחלכות למוערי חודש תשרי, במהדורה זו לא הובאו הדברים. אך עם זאת מצאנו לנכון להביא כאן קטע מתוך ההדרכות ל"שמחת תורה".

די הקפות, וועלכע קומען פאר שמיני עצרת און שמחת תורה, ווערן אט אזוי געארדנט:

מען נעמט ארויס אלע ספרי תורות פון ארון הקודש און מען איז מכבד די דאוונערס מיט "הקפות" (ד. ה. ארומרינגלען מיט דער ספר תורה די בימה – דער ארט, וואו די תורה ווערט געלייענט).

ארום די הייליקע ספרי תורה ווערן געקרייזט און געפלאכטן פייערדיקע טענץ. האנט מיט האנט נעמט זיך אן. ייד מיט ייד ווערט נענטער, אייניקער. הערצער פארשטייען זיך בעסער – פארט איז שמחת תורה א טאג, ווען מען פארענדיקט און מען פאנגט ווידער אן צו לערנען די הייליקע תורה.

אייניקונג איז א פארברייטונג צו תורה, ווי מיר געפינען ביי קבלת התורה דעם אויסדרוק: "ויחן שם ישראל נגד ההר" (שמות יט, ב), – און ער, ישראל, האט דארט גערוט קעגנאיבער דעם בארג סיני. טייטשן די חז"ל דעם פסוק: "כאיש אחד בלב אחד", ווי איין מענטש מיט איין הארץ זענען די יידן ביי קבלת התורה געווארן און דעריבער ווערן זיי מיט דעם איינצל-טערמין אנגערופן: "און ער, ישראל, האט גערוט", אין קעגנזאץ צו די פריערדיקע פסוקים, וואו זיי ווערן מיטן מערצאל-טערמין גערופן: "ויסעו", און זיי האבן גערייזט, "ויחנו", און זיי האבן גערוט.

זייענדיק א פאלק פון 600 טויזנט מאן (דא ווערן גערעכנט בלויז מענער אין עלטער פון 20 ביז 60) זענען זיי דאמאלט, ביים בארג סיני, אין אזא אבסאלוט-גלייכער איינהייט געווען, אן די מינדסטע מיינונגס-פארשידנהייטן, אז דער גאנצע פאלק האט, ווי איין מענטש, געהאט איין הארץ און איין ווילן די הייליקע תורה צו באקומען – האבן זיי זי טאקע באקומען.

במהדורה הראשונה הובאו כאן הדרכות והלכות למועדי חודש תשרי, במהדורה זו לא הובאו הדברים. אך עם זאת מצאנו לנכון להביא כאן קטע מתוך ההדרכות ל'שמחת תורה'.

ההקפות הנערכות בשמחת תורה ושמייני עצרת מתנהלות כך: מוציאים את כל ספרי התורה מתוך ארון הקודש ומכבדים את המתפללים ב"הקפות" (היינו, להקיף עם ספר התורה את הבימה – המקום בו קוראים בספר התורה).

מסביב לספר התורה מתקהלים ומשתלבים ריקודי "אש". יד לוקחת יד. יהודי עם יהודי נעשה קרוב יותר, מאוחד. לבבות מבינים אחת את השני טוב יותר – שמחת תורה הוא הרי יום שמסיימים ומתחילים שוב ללמוד את התורה הקדושה.

אחדות היא הכנה לתורה, כפי שמוצאים אנו בקבלת התורה מפורש: "ויחן שם ישראל נגד ההר" (שמות יט ב), מפרשים חז"ל את הפסוק: "כאיש אחד בלב אחד", כמו איש אחד עם לב אחד נהיו היהודים בקבלת התורה ומשום כך הם נקראים בלשון יחיד: "ויחן שם ישראל", בניגוד לפסוקים הקודמים אשר בהם הם נקראים בלשון יחיד: "ויסעו" ו"יחנו".

בהיותם עם של 600 אלף איש (כאן נמנים רק אנשים מעל גיל 20 ועד 60) היו הם אז בהר סיני באחדות שווה מוחלטת, ללא חילוקי דעות – אף לא קטנים ביותר, אשר כל העם, כאיש אחד, היה לו לב אחד ורצון אחד לקבלת התורה הקדושה – אכן, הם באמת קיבלו.

וויכטיקע באמערקונגען

1. **צוליב דעם מאמיוו** פון דער ערשט-ראנגיקער וויכטיקייט פונם שכל פארן מענטשן, ווי סאיז באמערקט געווארן אין "דער מענטש אויף דער וועלט" נומער 1, לויטעט די איינטיילונג פון דער שמונה-עשרה-תפלה, וועלכע ווערט געזאגט 3 מאל טעגלעך ביים דאוונען, ווי פאלגענד:

די ערשטע און די לעצטע 3 ברכות זענען "ברכות השבח", לויב-ברכות, אלס אנערקענונג פארן באשעפערס וואויל-טעטיקייט מיטן באשאף.

די מיטן-ברכות זענען לויב און געבעט אויף די אייגענע פארלאנגען.

די דאזיקע מיטן-ברכות הויבן זיך אן מיט דער ברכה "אתה חונן". עס גיט אפ דער מענטש א דאנק און ביטע אין זיין ערשטער געבעט-ברכה פאר און וועגן שכל, א דאנק וועלכן ער איז אויסגעצייכנט געווארן אלס מענטש. זי, די "אתה-חונן" ברכה, איז די ערשטע ווייל זי באזירט זיך אויף א זעלבסטפארשטענדלעכע ערשטראנגיקע וויכטיקייט, ווי סאיז דער שכל, ווי סאיז אנגעוויזן געווארן אין "דער מענטש אויף דער וועלט".

2. מודה אני.

לויט ווי סאיז דערקלערט אין "די יידישע נשמה" נומער 1, איז דעם מענטשם ערשטער מארגן-דאנק "מודה אני", וואס ווערט געזאגט אט אזוי:

"מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמתי בחמלה, רבה אמונתך". דער טייטש דערפון איז: "איך דאנק דיר אייביק לעבעדיקער קעניג פאר דיין אומקערן מיר די נשמה מיט בארמהערציקייט – גרויס איז דער גלויבן אין דיר.

3. הענט-וואשן ביים פרימארגן-אויפשטאנד.

ווי סאיז דערקלערט אין "די יידישע נשמה" (נומער 1, פונקט 2) דארף מען באלד ביים פרימארגן-אויפשטיין, נאכן זאגן "מודה אני", אפגיסן די הענט.

הערות נחוצות

1. בשל העיקרון שהחשיבות הראשונה בדרגה אצל האדם הוא השכל, כפי שפורט לעיל ב"האדם בעולם הזה" מס' 1, מחולקת תפילת שמונה-עשרה, הנאמרת בתפילה 3 פעמים מידי יום, כדלהלן:

שלש הברכות הראשונות והאחרונות הם "ברכות השבח", כהוקרה והודאה על כל הטוב שבבריאה.

הברכות האמצעיות הם שבח ובקשה על הצרכים האישיים.

ברכות-אמצעיות אלו מתחילות בברכת "אתה חונן". האדם נותן הודאה ובקשה, בברכת-הבקשה הראשונה, על השכל, אשר בו הוא מצויין כאדם. ברכה זו היא הראשונה משום שהיא מיוסדת על דבר שהוא לחלוטין ראשון בדרגת חשיבותו, כפי שהתבאר לעיל ב"האדם בעולם הזה".

2. מודה אני.

כפי שהתבאר ב"נשמת היהודי" מס' 1, הודאת הבוקר הראשונה היא "מודה אני", היא נאמרת כך:

"מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך". פירוש הדבר: מודה אני לך, מלך חי לעולם, על החזרתך אלי את הנשמה בחמלה – גדולה היא האמונה בך.

3. נטילת ידיים של שחרית.

כפי שהתבאר לעיל ב"נשמת היהודי" (מס' 1 נקודה 2), מיד בקימה של שחרית לאחר אמירת "מודה אני" צריך ליטול ידיים.

פארן אפגיסן די הענט טאר מען נישט גיין פיר איילן און מטאר-נישט בארירן געוויסע קערפער-טיילן, ווי: נאז, אויגן, אויערן, מויל א. א. וו. סאיז פארבאטן צו בארירן קליידער, עסנווארג א. אנד.

דאס הענט וואשן קומט פאר אויף פאלגנדן אופן:

מנעמט מיט דער רעכטער האנט די כלי מיט די וואסער און מגיט איר איבער צו דער לינקער האנט, דאן ווערט צוערשט געגאסן וואסער דורך דער לינקער האנט אויף דער רעכטער, נאכדעם גיט איבער די לינקע האנט די כלי צו דער רעכטער און די רעכטע גיסט די וואסער אויף די לינקע. אזוי ווערט די פראצעדור ווידערהאלט 3 מאל ביז יעדע האנט ווערט 3 מאל געוואשן. מדארף זיין פארזיכטיק צו האלטן די כלי בלויז אין איר אויסערלעכער זייט און נישט בארירן די וואסער מיט די הענט.

במהדורה הראשונה הובאו כאן הלכות מליחה, במהדורה זו לא הובאו הדברים.

לפני נטילת ידיים אסור ללכת 4 פסיעות ואסור לגעת בחלקים מסויימים של הגוף, כגון: אף, עיניים, אזניים, פה, וכן הלאה. כמו כן אין לגעת בבגדים, אוכל, ועוד.

נטילת ידיים היא באופן דלהלן:

לוקחים ביד ימין את הכלי עם המים ומעבירים אותה ליד שמאל, כך נשפכים המים תחילה באמצעות יד ימין על יד שמאל, לאחר מכן מעבירה יד שמאל את הכלי ליד ימין ויד ימין שופכת את המים על יד שמאל. תהליך זה חוזר על עצמו 3 פעמים עד שכל יד ניטלת 3 פעמים. צריך ליזהר לאחוז הכלי בחלקה החיצוני בלבד ולא לגעת בידו במים.

במהדורה הראשונה הובאו כאן הלכות מליחה, במהדורה זו לא הובאו הדברים.